

Täysistunto

Torstai 4.9.2025 klo 16.00—20.14

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain 2 ja 49 §:n, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 19 ja 28 §:n sekä siviilipalveluslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tuttuun tapaan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asia-kohtien jälkeen. — Ministeri Häkkänen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.16 Puolustusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma ympärillämme on muuttunut vaarallisemmaksi. Vahvistamme tämän takia Suomen puolustusta laaja-alaisesti, jotta pysymme turvassa myös jatkossa. Puolustuksen vahvistamista tehdään neljän pilarin kautta: kansallinen puolustus, Nato, puolustusyhteistyökumppanuudet ja kokonaismaanpuolustus.

Puolustuksemme kaiken perusta, myös Nato-aikana, on suomalaisten vahva maanpuolustustahto sekä laaja ja koulutettu reservi. Nykyisin kokonaisreservi on noin 900 000 henkilöä. Tänäkin käsittelyssä olevalla reserviuudistuksella nostamme Puolustusvoimien kokonaisreservin yli miljoonaan sotilaskoulutettuun suomalaiseen. Vahvistuva reservi lisää Suomen turvallisuutta juuri tässä maailmanajassa.

Arvoisa puhemies! Olemme tällä viikolla saaneet budjettiriihestä ulos esityksen kaikkiaan kuuden miljardin uusista tilausvaltuuksista, joilla käynnistämme massiivisen maa-voimauudistuksen. Mutta suurikaan määrä parasta kalustoa ei kuitenkaan riitä, ellei sitä käyttämässä ole vakaat ja osaavat kädet. Siksi meillä pitää olla jatkossakin laaja ja hyvin koulutettu reservi, ja tästä aiomme pitää jatkossa entistäkin vahvemmin huolta. Jokainen suomalainen, joka on saanut koulutuksen maanpuolustustehtäviin, on arvokas osa tätä kokonaisuutta, ei vain nuorena vaan myös kokeneena ja osaavana reserviläisenä. Maamme turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti ja pysyvästi. Meidän on varmistettava, että käytössä on kaikki se osaaminen, kokemus ja sitoutuminen, jota suomalaisilla reserviläisillä on tarjota — myös sen jälkeen, kun nykyinen reservi-ikä on täyttynyt.

Arvoisa puhemies! Tällä lakiesityksellä asevelvollisuuden yläikäraja nostetaan 60 vuodesta 65 vuoteen. Asevelvollinen kuuluisi sotilasarvosta riippumatta reserviin sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta. Ylemmät upseerit olisivat asevelvollisia ilman yläikärajaa ja kuuluisivat jatkossakin reserviin niin kauan, kun he ovat palveluskelpoisia. Reservin ikärajoja on muutettu viimeksi 1960-luvulla. jolloin miehistön ja alipäällystön reser-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

viin kuulumisen yläikäraja nostettiin 45 vuodesta 50 vuoteen ja ylempien upseerien reserviin kuulumisen sidottiin 60 ikävuoden sijaan palveluskelpoisuuteen.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama huomio käsillä olevasta esityksestä.

Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella on entistä enemmän sellaisia normaali- ja poikkeusolojen tehtäviä, joissa edellytetään erityistä siviiliosaamista. Kokeneita ja osaavia reserviläisiä tarvitaan esikunta-, tuki- ja koulutustehtäviin, johtamisjärjestelmäalan ja terveydenhoidon sekä muuta erityisosaamista vaativiin tehtäviin.

Esityksen taustalla on asevelvollisuuskomitean työ, jonka yhtenä suosituksena oli tarkastella reservin yläikärajan nostamista. Keväällä 2022 Pääesikunta esitti komitean mietintöön viitaten puolustusministeriölle reservin yläikärajan nostamista. Asia kirjattiin keväällä 2023 Orpon hallitusohjelmaan, ja nyt tuomme tämän lakiesityksen eduskunnan käsitteilyyn.

Esityksellä voidaan arvioida olevan myönteinen vaikutus maanpuolustustahtoon erityisesti sen takia, että aktiiviset ja palveluskelpoiset reserviläiset voisivat toimia maanpuolustustehtävissä nykyistä kauemmin. Eikä ole sellaista maakuntamatkaa, etteivätkö useat parhaassa iässä olevat reserviläiset tulisi pyytämään ikärajan korotusta, jotta voisivat jatkaa mielekkäissä isänmaan palveluksen tehtävissä.

Haluan vielä erikseen korostaa, että tällä lakiesityksellä tehdään myös toinen muutos. Myös vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia esitetään muutettavaksi niin, että laissa säädetty Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtäviä ja sitoumuksen antamista koskevat 60 vuoden nykyiset yläikärajat poistetaan. Lisäksi myös selkeytetään ja yksinkertaistetaan ikärajiin liittyviä muita säännöksiä.

Myös siviilipalveluslain yläikärajat ollaan esityksellä muuttamassa vastaamaan asevelvollisuuden ja reserviin kuulumisen yläikärajaa. Tämä tehdään nostamalla siviilivarattoon ja lisävarantoon kuulumisen yläikärajaa sekä pidentämällä täydennyspalvelusvelvollisuutta 65 vuoteen. Muutokset näin ollen lisäävät yhdenvertaisuutta asevelvollisten ja siviilipalvelusvelvollisten välillä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2026.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Heinonen.

19.21 Timo Heinonen kok: Rouva puhemies! Arvoisa puolustusministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Tällä hetkellä reservin upseerit ja aliupseerit ovat olleet reservissä 60 ikävuoteen asti. Miehistö on päässyt varareserviin 50-vuotiaana. Joskus aikanaan itsekkin ajattelin, että viisikymppiset ovat kyllä aika lailla vanhoja, ja joskus aiemmin ajattelin, että tosi vanhoja. Tänä päivänä en niin ajattele, naisia ja miehiä parhaassa iässä.

Mutta ihan vakavasti ottaen me elämme tänä päivänä entistä pidempään ja onneksi monesti myös entistä terveempinä. Vastasyntyneen ennakkollinen elinajanodote oli viime vuonna pojilla 79,6 vuotta ja tytöillä 84,8 vuotta. Vuoden 1940 Suomessa miehen eliniänodote oli keskimäärin noin 55 vuotta ja naisen 61 vuotta. Elinajanodote kasvaa edelleen. Myös työelämässä ollaan entistä pidempään ja toisaalta myös hankitaan uutta osaamista entistä pidempään. Suomalaiset ovat myös terveempiä kuin aiemmin. Tämän myötä esille nousi myös Säätytalolla pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusneuvotteluissa reserviläisiän nosto 65 vuoteen. Puolustusvoimat olivat tätä hieman valikoivampana esittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

neet, mutta tätä toivoivat myös meidän reserviläiset. Myös edellisen hallituksen kaudella asia oli ollut esillä, mutta silloin se ei valitettavasti edennyt.

Asevelvollisuuslaissa reservin ikärajat ovat olleet samat 1960-luvulta lähtien. Yläikärajan nostolla halutaan joustavuutta kokeneiden ja osaavien asevelvollisten sijoittamiseksi Puolustusvoimien normaaliolojen ja poikkeusolojen tehtäviin. Varusmiespalveluksensa suorittaneet olisivat siis jatkossa reservissä 5—15 vuotta pidempään kuin nyt. Kirjasimme tämän Säätytalolla hallitusohjelmaan niin, että tämä koskee kaikkia, ja myös niin, että jokaisella on oikeus antaa panoksensa pidempään isänmaan käyttöön. Haluan tästä kiittää edustajakollega Jari Ronkaista, joka edusti perussuomalaisia hallitusneuvotteluissa, ja hän erityisesti painotti sitä, että tämä ei voi olla valikoivaa, että valittaisiin vain tiettyjä naisia ja miehiä, vaan tämän pitää koskea jokaista, joka haluaa panoksensa pidempään antaa. Kiitos edustaja Ronkaiselle.

Tänään jo puolustusvaliokunnassa puheenjohtaja Autton johdolla asiasta kävimme hie- man epävirallista keskustelua, ja meillä on täysi valmius viedä laki viivyttämättä läpi eduskunnasta niin, että se on voimassa ensi vuoden alussa. Tässä on ollut tämä kahden vuo- den aikaikkuna Säätytalolta tähän päivään, ja olen saanut myös vähän pettyneitä yhteyden- ottoja niiltä reserviläisiltä, jotka tämän kahden vuoden aikana ovat reppunsa joutuneet pa- lauttamaan, ja nyt toivon ja me olemme puolustusvaliokunnassa myös näin päättäneet, että enää ei reppua tarvitse palauttaa. Tämä säädetään tässä aikataulussa voimaan.

Meidän maanpuolustuksemme perusta on laaja reservi ja vahva maanpuolustustahto, itse asiassa Euroopan korkein maanpuolustustahto. Ja kuten puolustusministerimme Antti Häkkinen lakiesitystä aiemmin esitellessään totesi, niin korkea maanpuolustustahtomme näkyy myös tässä, että tätä ikärajan korotusta ovat laajasti toivoneet nimenomaan reservi- läiset itse. Uudistus antaa siis Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle lisää mahdolli- suuksia sijoittaa osaavia henkilöitä poikkeusolojen avaintehtäviin sotilasarvosta riippu- matta, ja uudistus mahdollistaa reservin osaamisen käytön nykyistä pidempään henkilön oman tahtotilan ja kelpoisuuden mukaan. Myös vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan on jatkossa mahdollista osallistua ilman laissa säädettyä yläikärajaa.

Reserviläisliiton puheenjohtaja Kari Salminen — myös lämpimät onnittelut hänelle tä- nään saamastaan tunnustuksesta samalla — totesi minusta hyvin: ”60-vuotiaiden fyysinen kunto on tavallaan parantunut. Henkilöillä voi olla pitkä koulutustausta, siviiliosaamista, ja he ovat voineet olla pitkään mukana maanpuolustustoiminnassa. Heillä ei välttämättä ole pitkäkestoista fyysistä kuntoa, mutta jos on sellaista pitkäkestoista henkistä kestävyyttä olemassa, tämä on ihan perusteltua. Maailma on muuttunut.”

Reservin koko kasvaa tällä uudistuksella viiden vuoden siirtymäajan myötä yli 125 000 asevelvollisella, ja ensi vuosikymmenen alussa reservin koko on noin miljoona naista ja miestä. Siviilipalveluslakiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin asevelvolli- suuslakiin, ja näiden lakien on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alussa. 65 vuoden ikä- raja koskisi niitä, jotka ovat asevelvollisia lain voimaan tullessa.

Haluan lämpimästi kiittää puolustusministeriötä tämän asian valmistelusta. Tämä ei ol- lut aivan yksinkertainen ja pieni harjoitus. Se on nyt saatettu teidän osaltanne loppuun, ja ollos huoleton, me hoidamme tämän loppuun täällä. [Jari Ronkainen: Kiitos, hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

19.27 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! ”Suorana seistä ja kaatua joka miehellä on oikeus”, näin lauletaan aina joskus. Turvallisuusympäristömme on muuttunut pysyvästi. Ailahteleva maailma, arvaamattomat toimijat ja voimapolitiikan paluu vaativat meiltä selkeitä ja vastuullisia ratkaisuja.

Yksi niistä on nyt käsittelyssä: hallituksen esitys, jolla nostetaan reservin yläikärajaa 65 vuoteen. Tämä ei ole vain tekninen muutos. Kyseessä on strateginen linjanveto. Me tarvitsemme vahvan Suomen, ja vahva Suomi nojaa osaavaan, motivoituneeseen ja laajaan reserviin.

Arvoisa puhemies! Tällä pidentyy käyttökelpoinen reservi, ja Puolustusvoimat sekä Rajavartiolaitos saavat lisää osaajia poikkeusolojen tehtäviin. On oikein, että erityisosaamista hyödynnetään siellä, missä sitä eniten tarvitaan: johtamisessa, koulutuksessa, huollossa, viestinnässä, esikunnassa ja tukitehtävissä. Nykyaikaisessa sodankäynnissä reserviläisen arvo mitataan myös osaamisessa, ei pelkästään fyysisessä suorituskyvyssä.

Arvoisa puhemies! On tärkeää huomata, että tämän uudistuksen taustalla on myös suomalaisten oma maanpuolustustahto. Uudistus on toivottu. Reserviläiset itse ovat toivoneet tätä muutosta, ja nyt toiveeseen vastataan. Samalla lakiesitys mahdollistaa vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan osallistumisen ilman yläikärajaa. Se on arvokas tunnustus heille, jotka haluavat kantaa kortensa kekoon myöhemmin elämänsä aikana. Jokaisella tulee olla mahdollisuus toimia isänmaan parhaaksi.

Arvoisa puhemies! Koko maanpuolustusjärjestelmä nojaa siihen, että reservi toimii, ei vain suunnitelmissa vaan myös käytännössä. Siksi tämä muutos vaatii meiltä muutakin kuin lakikirjan rivin. Se vaatii meitä jokaista liikkeelle. Reservin toimintakyky ei pysy ylhäällä ihan itsestään. Kunto, suorituskyky, osaaminen, sitoutuminen, tahto ja asenne ratkaisevat.

Kannatan tätä esitystä vahvasti. Se vahvistaa Suomen puolustuskykyä ja samalla kertoo selkeää viestiä: me olemme valmiita yhdessä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Linnell.

19.31 Jarno Linnell kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä tulee ihan isänmaallinen olo, kun näistä asioista näin yhdenvertaisesti puhumme ja vielä marssilauluja täällä siteeraamme. Ehkä voisi aloittaa, että ”sama kaiku on askelten, kyllä vaistomme tuntee sen”. Nyt tämä vaisto koskee vielä yhä useampia suomalaisia. Mietin tuossa, miten tämän tiivistäisi vähän retorisesti. Sanoisin, että Suomessa ei jäädä eläkkeelle maanpuolustuksesta.

Kiitos ministerille hyvästä esityksestä ja myös valmistelusta tähän tärkeään asiaan. Ja kuten täällä kollegatkin ovat tuoneet jo moneen kertaan esille, tämä on reserviläisten eli suomalaisten hyvin vahvasti toivoma uudistus. Kyllähän me kaikki sen tiedämme, että Suomen puolustuksen perusta on vahva. Ja se on vahva nimenomaan sen takia, että se lepää koko kansan harteilla. Meillä ei ole palkka-armeijaa, meillä on laaja reservi. Ja juuri siksi sanoisin, että me olemme erittäin uskottava turvallisuuspoliittinen toimija tässä vaikeassa ajassa.

Tämä ei ole minunkaan mielestäni hallinnollinen pieni yksityiskohta vaan strateginen päätös, joka vahvistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja lisää meidän pelotettamme. Muutos koskee siis, kuten tiedämme, vuonna 1966 ja sen jälkeen syntyneitä asevelvollisia miehistöstä upseereihin asti. Sotilasarvo ei enää määritä reserviin kuulumista, sillä moderni sodankäynti ei kysy vain fyysisistä voimaa. Se kysyy ennen kaikkea osaamista. Di-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

gitalisaatio, johtamisjärjestelmät, kyberturvallisuus, logistiikka — vain muutamia mainitakseni — ovat niitä aloja, joilla 60—65-vuotiaiden kokemus ja asiantuntemus ovat korvaamattomia. Jos me emme siis hyödynnä tätä, niin me jätämme hyödyntämättä ja käyttämättä osan kansallisesta puolustuskyvystämme.

Mutta sekin on mielestäni tärkeää sanoa ääneen, että ei ketään kuusikymppisenä marsiteta etulinjaan. Etulinjan tehtävät kuuluvat sitten nuoremmille ikäluokille. Mutta ilman kokeneita osajia esikunnissa, huollossa, koulutuksessa, logistiikassa ei yksikään etulinja toimi. Mielestäni tämä nyt käsiteltävänä oleva esitys antaa Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle lisää joustavuutta, jota ne tänä päivänä tarvitsevat.

Arvoisa rouva puhemies! Vuoteen 2031 mennessä koulutettu reservimme on tämän myötä kasvamassa noin miljoonaan suomalaiseen — miljoonaan. Se on enemmän kuin monen Euroopan maan koko väestö. Tämä on minun mielestäni tärkeä viesti, joka itsessään toimii pelotteena. Suomessa ei ole tyhjää kenttää. Jokainen tietää, myös meidän rajojen ulkopuolella, että tätä maata puolustaa laaja, koulutettu ja motivoitunut reservi, vielä erittäin korkea maanpuolustustahto rinnallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä ei siis ole mielestäni vain lakiesitys, vaan tämä on myös viesti suomalaisille — viesti siitä, että maanpuolustus ei ole iästä kiinni. Se on tahtokysymys, ja maanpuolustukseen jokaisella on mahdollisuus osallistua. Ja niin kauan kuin tämä tahto pysyy vahvana, Suomi pysyy vapaana ja turvallisenä. Voinee sitten myöskin päättää marssilaulun Muistoja Pohjolasta sanoihin: ”Rakkaana säilyy rinnassain muisto kauniin kotimaan.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

19.35 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, jolla nostetaan reserviin kuulumisen ikäraja 65 vuoteen. Haluan kiittää teitä, arvoisa puolustusministeri, että tämä lakiesitys on nyt vihdoinkin täällä. Tätä on odotettu kuin kuuta nousevaa, mutta parempi myöhään kuin ei ollenkaan. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että suomalaiset voivat jatkossa palvella reservissä pidempään, miehistö 15 vuotta ja aliupseerit sekä upseerit viisi vuotta nykyistä kauemmin. Ylemmät upseerit voisivat jatkaa palveluskelpoisuutensa mukaan tätäkin pidempään. Samalla vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyviä tarpeettomia yläikärajoja poistetaan ja siviilipalveluslain ikärajat sovitetaan tähän muutokseen.

Asevelvollisuuden yläikärajan noston historia ulottuu jo edelliseen vaalikauteen, jolloin Ilkka Kanervan johtama asevelvollisuuskomitea perehtyi asiaan perusteellisesti. Olin tuolloin itse mukana tämän komitean työssä ja aloitteellinen juurikin reservin ikärajan noston suhteen. Eri vaihtoehtoja asevelvollisuuden yläikärajan nostosta on vuosien saatossa punnittu tarkkaan. Tulisiko muutoksen koskea vain osaa reserviläisistä, vai esimerkiksi ainoastaan tietyissä tehtävissä toimivia? Lopputulos on selvä: yhdenvertaisin ja järkevin ratkaisu on se, että muutos koskee kaikkia. On hienoa nähdä, että vuosien valmistelun ja pohdintojen jälkeen olemme edenneet tilanteeseen, jossa tämä pitkään kaivattu esitys on viimeinkin täällä eduskunnan käsittelyssä. Tässä kohtaa haluan tietysti kiittää edustaja Timo Heinosta siitä, että yhdessä saimme tämän vietyä hallitusohjelmaankin silloin kaksi vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Reservin yläikärajoja on muutettu viimeksi 1960-luvulla, sen jälkeen suomalainen yhteiskunta on muuttunut paljon. Elinikä on noussut, ihmisten tervey-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

dentila on parantunut ja yleinen toimintakyky kohonnut. Monet reserviläiset ovat vielä kuusikymppisinä erinomaisessa kunnossa ja kokevat, että heillä olisi halua ja kykyä toimia isänmaansa hyväksi. Tällaiset henkilöt on siirretty varareserviin vain iän perusteella, vaikka heillä olisikin ollut vielä paljon annettavaa ja halua palvella reservissä. Nyt tähän on luvassa se kaivattu muutos. Uudistuksen seurauksena reservin koko tulee kasvamaan viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen arviolta 125 000 henkilöllä sen kokonaismäärän noustessa yli miljoonaan. On tärkeää huomata, että vaikka kaikki reserviläiset eivät tulisikaan saamaan sodanajan sijoitusta, mahdollisuus pitää enemmän ihmisiä mukana reservissä vahvistaa kokonaisuutta ja antaa viranomaisille enemmän liikkumavaraa kriisitilanteissa.

Samalla poistuu vanha ero miehistön ja päällystön välillä. Tähän asti miehistö on vapautettu reservistä jo viisikymppisinä, kun taas aliupseerit ja upseerit saivat jatkaa 60 ikävuoteen. Tämä ei ole enää perusteltua. Käytännössä toimintakyky ei riipu sotilasarvosta. Tositilanteessa kuitenkin tarvitaan kaikkia. On hyvä ja oikein, että koko ikäluokka on jatkossa samalla viivalla. Tämä lisää myös yhdenvertaisuutta ja on reserviläisten näkökulmasta erittäin tärkeä muutos.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys osoittaa, että yhteiskunta arvostaa reserviläisten panosta. Heidän osaamistaan tarvitaan myös jatkossa. Samalla vahvistamme jo entisestään korkealla tasolla olevaa kansakuntamme maanpuolustustahtoa. Kun reserviläiset tietävät, että heidän osaamistaan arvostetaan ja heillä on mahdollisuus kantaa vastuuta pidempään, lisää se heidän motivaatiotaan. Kansainvälinen turvallisuusympäristö on heikentynyt, ja meidän velvollisuutemme on huolehtia siitä, että Suomella on käytettävissä mahdollisimman laaja ja toimintakykyinen reservi. On viisasta hyödyntää sitä osaamista ja kokemusta, jota suomalaisilla reserviläisillä on, eikä rajata heitä ulkopuolelle vain iän perusteella.

Arvoisa puhemies! Reservin yläikärajan nosto on uudistus, jota on valmisteltu pitkään ja jota reserviläisemme ovat kentällä odottaneet. Uudistus lisää yhdenvertaisuutta, kasvattaa reservin kokoa ja vahvistaa puolustuskykyämme entisestään. Se antaa selkeän signaalin: suomalaisiin reserviläisiin luotetaan, heidän osaamistaan arvostetaan ja heidän panostaan tarvitaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.41 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä siis ehdotetaan, että asevelvollisuus jatkuisi sen vuoden loppuun, jona asevelvollinen täyttää 65 vuotta, nykyisen 60 vuoden sijaan. Asevelvollinen kuuluisi reserviin sotilasarvostaan riippumatta sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta. Esitys on kannatettava. Kuten mietinnössä todetaan, on entistä enemmän reserviläisiä, joiden toimintakyky on edelleen erinomaisessa kunnossa reservin ikärajojen täytyessä. Ikäraja nostamalla saataisiin pidettyä toimintakykyiset, osaavat reserviläiset pidempään Puolustusvoimien reservissä. Suomen puolustus perustuu asevelvollisuuteen, laajaan ja koulutettuun reserviin sekä korkeaan maanpuolustustahtoon.

Arvoisa rouva puhemies! Olen aiemminkin tuonut maanpuolustukseen liittyvissä asioissa esiin sen, että me tarvitsemme kaikkia maamme kansalaisia, keillä on tahtoa ja motivaatiota olla mukana kehittämässä osaamistaan maanpuolustuksellisissa tehtävissä. Maanpuolustustehtäviä on olemassa laajasti, ja palveluskelpoisuuksien osalta on hyvä, että mahdollisimman moni maanpuolustustahtoinen saa palvella ja heille löytyy tarpeellisia ja tärkeitä tehtäviä. Esimerkkinä mainitsen diabetesta sairastavat. Olen ymmärtänyt, että on selvitelty

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

diabetesta sairastavan nuoren miehen tai naisen mahdollisuutta osallistua suorittamaan jatkossa asepalvelusta. Toivottavasti tämä asia menee piakkoin toteutukseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Juuri huomasin tässä, että meillä alkaa loppua se aika, mikä tähän oli nyt tässä vaiheessa varattu. Elikkä nyt antaisin viimeisen puheenvuoron ministeri Häkkäselle, ja sen jälkeen meillä on itse asiassa enää yksi asia, jonka jälkeen sitten palaamme tähän. Siinä ei ole kuin kaksi puheenvuoroa, joten varmaan aika pian päästään jatkamaan tätä keskustelua. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

19.43 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ensinnäkin kaikkia puolueita hallitus—oppositio-rajat ylittäen maanpuolustuksen vahvistamiseen liittyvistä hankkeista. Näissä me olemme yksimielisiä, ja se on ehdottomasti tällaisessa maailmanpoliittisessa tilanteessa meidän vahvuus.

Pitää nyt huomata myös se, että vaikka ollaan kansainvälisessä puolustusliitossa ja teemme hyvin paljon yhteistyötä USA:n ja Aasian suunnan maiden ja muiden kanssa, niin kaiken perusta on koko ajan suomalaisten oma ensisijainen toimintakyky ja tahto puolustaa tätä maata. Ei ole olemassa mitään sellaista tilannetta, että Suomi voisi pudottaa omat hanskansa tai suomalaiset eivät kokisi velvollisuutta oman maansa puolustamiseen. Kun Naton piirissä muiden puolustusministereiden tai kenraalien kanssa käydään keskustelua, meidän koko Nato-maineemme perustana on motivoitunut yksilö puolustamaan maata, tarttumaan tarvittaessa aseisiin sen takia ja toimimaan sitten vielä koulutettuna ja osaavana joukkona, laittamaan oman etunsa yhteisen edun taakse. Sitä kautta meidän maanpuolustustahto on Euroopan korkein, ja se tulee siitä, että meillä on kaikilla velvollisuudentunto käydä asepalvelus ja jokaisessa kodissa on yleensä joku, joka sen on käynyt. Tätä ei saa enää moni maa rahallakaan takaisin kovin nopeasti.

Sen takia pidän erityisen tärkeänä, että täällä kaikista puolueista osoitetaan vahvaa tukea nimenomaan reserviuidistukselle. Kalustohankinnat ja määrärahatkin ovat hankalia tällaisessa taloustilanteessa, mutta tämä on kaiken perusta. Sen takia toivon, että kun me teemme reserviuidistuksen — jossa kokonaisreservi nousee vähän yli miljoonaan sotilaskoulutettuun suomalaiseen, se on Euroopan mittakaavassa, varsinkin näin pieneltä maalta, mutta ihan suuriinkin maihin verrattuna, massiivisen kova juttu ja sillä lähetetään viesti niin kotimaassa, niin Nato-liittolaisille kuin myös vähän muuallekin, että me otamme vakavasti oman turvallisuutemme ja suomalaiset ovat valmiita itse tekemään ensin ja sen jälkeen pyytämään apua, ja siksi tämä reserviuidistus on tärkeä — ja se lakiesitys saadaan tänne, se käsitellään huolellisesti, ja sen jälkeen meillä on vielä puolustusselontekoon liittyvä kokonaisuus, jossa arvioimme sodanajan vahvuuskysymystä ja minkälaisia tehtäviä ylipäättään on olemassa.

Kuten tässä tuli edellisessä puheenvuorossa esille, paljon on uutta teknologiaa, uusia tehtäviä, ja me pyritään myös mahdollistamaan palvelusluokkia arvioimalla, että yhä useampi pystyy suorittamaan palveluksen. Me pyritään tarjoamaan yhä enemmän matalan kynnyksen palveluja, muun muassa mielenterveyspalveluja, Puolustusvoimien varusmiespalveluksen aikaiseen toimintaan, jotta yhä useampi sitten pystyy suoriutumaan siitä ehkä vähän poikkeuksellisestakin ryhmätoiminnasta ja maasto-olosuhteista ja muista ja suoriutumaan sitä kautta ja saamaan siitä hyvät elämän starttievät vähän sitten siviili- ja reservisektorille, vaikka työelämään. — Kiitoksia tästä keskustelusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Tässä vaiheessa keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.54.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 10 käsittelyä. — Ja siinä edustaja Werning, olkaa hyvä. Keskustelu siis jatkuu.

19.54 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on hallituksen esitys, joka muuttaa asevelvollisuuslakia, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia sekä siviilipalveluslakia. Uudistuksen ydin on reservin yläikärajan nostaminen sekä mahdollisuus osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ilman laissa määriteltyä ikärajoitusta.

Tämä on uudistus, jota on odotettu pitkään ja joka vastaa tämän päivän tarpeeseen. Jo vuonna 2021 parlamentaarinen asevelvollisuuskomitea totesi, että reservin ikärajoja tulee tarkistaa. Nyt tuo linjaus viimein toteutuu. Me sosiaalidemokraatit pidämme tärkeänä, että samalla kun vahvistamme Puolustusvoimien reserviä, vastaamme myös reserviläisten omaan tahtoon jatkaa palvelusta.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti. Nato-jäsenyys tuo Puolustusvoimille uusia tehtäviä ja velvoitteita. Samaan aikaan kiinnostus vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kasvaa. Osaajia tarvitaan entistä enemmän, ei vain sodanajan tehtäviin vaan myös koulutukseen, tukitehtäviin ja asiantuntemusta vastaaviin vaativiin rooleihin. On ollut kohtuutonta, että yli 60-vuotiaiden osaaminen ja kokemus on tähän asti jäänyt käyttämättä.

Tämän esityksen myötä asevelvollisuus jatkuisi sen vuoden loppuun, jona henkilö täyttää 65 vuotta. Käytännössä muutos koskee rajattua mutta tärkeää joukkoa, jolla on erityistaitoja Puolustusvoimien ja Rajavartion käytössä. Reservin koko kasvaa reiluun miljoonaan henkilöön, mutta ennen kaikkea tämä vahvistaa myös laatua. Kokeneet ja osaavat reserviläiset pysyvät mukana pidempään.

Arvoisa puhemies! Uudistus voi myös vahvistaa suomalaisten jo valmiiksi korkealla olevaa maanpuolustustahtoa. Se antaa myös tärkeän viestin suomalaisille: maanpuolustukseen tarvitaan kaikkien panosta. Ketään ei suljeta ulos iän vuoksi, vaan osaamista arvostetaan. On kuitenkin selvää, että palvelukseen voidaan määrätä vain ne, jotka ovat palveluskelpoisia. On olennaista, että maanpuolustusta kehitetään parlamentaarisessa yhteistyössä ja pitkäjänteisesti. Tämä esitys osoittaa, että yhdessä tehdyt linjaukset voidaan myös toteuttaa käytännössä. Näin rakennamme entistä vahvempaa maanpuolustusta ja turvaamme, että kokeneet osaajat pysyvät mukana yhteisen turvallisuutemme hyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

19.57 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustus nojautuu asevelvollisuuteen, laajaan reserviin ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Muuttunut turvallisuusympäristö ja Nato-jäsenyys ovat kuitenkin tuoneet esiin uusia haasteita. Tähän saakka asevelvollisten ja reserviin kuuluvien yläikäraja on ollut 60 vuotta. Miehistön osalta reserviin kuulumisen on päättynyt jo 50 vuoden iässä, mikä rajoittaa yli 50-vuotiaiden erityisesti erikoistaitoja omaavien hyödyntämistä Puolustusvoimien tehtävissä. Digitalisaatio ja teknologian kehitys ovat lisänneet tarvetta myös siviilialan erityisosaamiselle, kuten it- ja logistiikkatehtäville. Nykyiset ikärajat estävät yli 60-vuotiaiden osaajien hyödyntämisen kriittisissä tehtävissä, kuten koulutus-, esikunta- ja tukitehtävissä. Tämä johtaa merkittävään asiantuntemuksen menetykseen.

Itse ajattelen niin, että Suomella ei pienenä maana ole tällaisessa maailmanpoliittisessa tilanteessa varaa menettää yhtään kyvykästä isänmaan puolustajaa. Myös parlamentaarinen asevelvollisuuskomitea on pitänyt 60 vuoden ikärajaa tarpeettoman matalana, sillä monet reserviläiset ovat edelleen hyvässä toimintakyvyssä tämän iän jälkeen.

Tähän tarpeeseen hallitus esittää lakimuutosta, jolla nostettaisiin asevelvollisuuden ja reservin yläikärajaa 65 vuoteen. Uudistuksen tavoitteena on hyödyntää entistä pidempään toimintakykyisten ja erityistaitoja omaavien henkilöiden osaamista sekä korjata puutteita nykyisessä järjestelmässä, jossa osaavaa reserviläisvoimaa jää käyttämättä. Esityksen toteutuessa se tuo merkittäviä positiivisia vaikutuksia Suomen puolustuskäyvälle kasvattamalla reservin kokoa vuosittain 25 000 henkilöllä. Viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen reserviin kuuluisi 125 000 henkilöä enemmän nostoen sen kokonaiskoon noin miljoonaan reserviläiseen. Tämä on erinomainen keino Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle hyödyntää paremmin asiantuntemusta vaativissa tehtävissä ja vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa jopa ilman yläikärajaa.

Arvoisa rouva puhemies! Suurin osa lausunnonantajista on kannattanut esitystä pitäen sitä perusteltuna ja tärkeänä. Pidän myös itse esitystä tärkeänä keinona parantaa Suomen puolustuskäkyä mahdollista vihamielistä hyökkäystä vastaan. Kiitos ministerille esityksen tuomisesta eduskuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

20.01 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat ja kuulijat! Hyvä muistaa kokonaiskuva, miksi tämmöistä esitystä tänään käsittelemme ja mihin se liittyy. Maailmasta ei ole tullut ainakaan kesän aikana yhtään turvallisempi. Me ollaan katsottu kuvia, miten diktaattorit ja autoritääristen valtioiden johtajat kulkevat käsi kädessä Kiinassa. Me ollaan nähty, miten ukrainalaiset kärsivät päivästä toiseen Venäjän säälimätöntä ja epäinhimillistä hyökkäystä. Sen tähden meidän tulee olla valmiita kaikilla mahdollisilla tavoilla.

On merkittävää, niin kuin ministeri kertoi, että on tehty päätös kuuden miljardin tilausvaltuuksista, mutta vielä tärkeämpää on se, että meillä on riittävästi miehiä ja naisia käytettävissä taistelemassa ja ennen kaikkea pidäkkeenä jo ennen kuin yhtään taistelua käydäänkään. Parasta sodankäyntiä on semmoinen sodankäynti, jota ei koskaan tapahdu, jossa valmius ja pidäke ovat niin suuria, että hyökkäystä ei tule.

Minusta tässä on oleellista myöskin se, että tässä sekä vastataan kansalaisten tarpeeseen osallistua ja olla osa suomalaista puolustusta ja tehdä sen eteen kaikki se, mitä kukin meistä kykenee ja pystyy, että samalla myös pystytään kasvattamaan meidän oman reservin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

koko sellaiseksi, että sillä on maailmanlaajuisesti merkitystä. Kun olen kesän aikana tavannut kollegoita ympäri maailmaa, niin meitä katsotaan nyt tarkasti, koska me olemme se etulinjan maa, joka ensimmäisenä joutuu tilanteeseen, jossa sitten näitä kaikkia aiempia päätöksiä päästään valitettavasti käyttämään, jos emme ole riittävän uskottavia jo etukäteen niin, että hyökkäystä ei tule.

Jos ministeri olisi vielä paikalla, minä olisin kysynyt vielä yhden kysymyksen. Tämähän on selvä asia, että ikä ei meitä enää rajoita ja ensi vuonna 60 täyttävä väki on varmasti vielä aivan taistelukelpoista niissä tehtävissä, mihin on saanut varusmieskoulutuksen, mutta on varmaan muitakin tällaisia samanlaisia rajoitteita, jotka eivät enää ole tänään, 2025, ajankohtaisia. Olisi kiinnostavaa kuulla, ovatko puolustusministeriö ja Puolustusvoimat miettineet, mitä muita sellaisia rajoitteita on, jotka eivät suoraan enää vaikuta ihmisen palveluskelpoisuuteen ja jotka tänään voitaisiin purkaa, jotta mahdollisimman suuri joukko voi osallistua ja mahdollisimman suuri joukko tuntee kuuluvansa tähän yhteiseen puolustukseen, jolloin myöskin meidän maanpuolustustahto pysyy korkealla. Minä olen ihan varma, että on myös muita asioita, joitakin sairauksia, jotka on pystytty hoitamaan tai pitämään kurissa, tai joitakin sellaisia asioita, jotka ovat olleet aikoinaan, kymmeniä vuosia sitten ongelmia mutta eivät enää ole, koska ei ikä eikä diagnoosi ratkaise, vaan toimintakyky ratkaisee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

20.03 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Jos sallit, niin lyhyesti voin vakuuttaa mainiolla edustajakollega Aalto-Setälälle puolustusvaliokunnan puolesta, että nyt kun asevelvollisuuslaki on tällä tavoin keskeisesti — ja myös tietenkin naisten vapaaehtoiseen asevelvollisuuteen liittyvä lainsäädäntö — valiokunnan pöydällä, niin tulemme ilman muuta käymään läpi, samalla kun ripeästi edistämme tätä itse hallituksen esityksen kohteena olevaa asiaa, myös nämä näkökulmat, joita edustaja Aalto-Setälän edellisessä puheenvuorossa nousi esiin. Oikeastaan, kuten ministerikin edellä totesi, tämähän on vain yksi osa, erittäin toivottu ja kaivattu osa, isompaa reservin uudistusta, jolla Suomen puolustuskkyä entisestään vahvistetaan.

Tosiaan tällä nyt käsittelyssä olevalla lainsäädännöllä mahdollistetaan tämä reservin yläikärajan nosto tasapuolisesti kaikkien sotilaskoulutettujen osalta 65 vuoteen — ja toki ylimmän upseeriston osaltahan on jo aiemmin palveluskelpoisuus määrittänyt sitä, kuinka pitkään voi palvella — ja vielä meille kaikille mahdollistuu vapaaehtoisen maanpuolustustyön kautta sitten palvella ilman tällaisia ikärajan tuomia rajoitteita. Tällä todella mahdollistetaan se, että se vahva maanpuolustustahto, joka on selkeästi tärkein asejärjestelmämme, saadaan täysimääräiseen käyttöön.

On todella tärkeää siis huomata se, että paitsi edustaja Aalto-Setälän kaltaisia kovakuntoisia 60-vuotiaita, meillä on esimerkiksi 70-vuotiaita ja vielä sitäkin iäkkäämpiä henkilöitä, jotka juuri näinä aikoina, kun syksyn pyyntikausi on alkanut, pystyvät esimerkiksi hirven kaatamaan, tuomaan sen pois maastosta. Kyllä sellainen porukka pystyy myös esimerkiksi maakuntakomppanian tehtävien kautta palvelemaan isänmaan puolustamista todella kriittisen tärkeissä tehtävissä, puhumattakaan sitten niistä monista erilaisista tehtävistä, joita tosiaan ajan muutos ja moderni taistelukenttä vaativat ja joihin sitten voidaan osoittaa niin suoraan sen sodanajan sijoituksen kautta kuin sitten myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen kautta tukemaan maan puolustusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

Mutta tosiaan, rouva puhemies, tätä ovat reserviläiset toivoneet. Kiitän ministeriä, että esitys on eduskuntaan tuotu, ja puolustusvaliokunnan puolesta lupaan tälle arvonsa mukaisen mutta ripeän käsittelyn niin, että se voi tosiaan tulla takaisin saliin sitten mietintönä tavoiteaikataulussa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heikkinen.

20.07 Janne Heikkinen kok: Kunnioitettu puhemies! Kollegani ovat jo monin sanoin kuvanneet, mistä tässä hallituksen esityksessä on kyse, ja sen eri vaikutuksia kuvanneet. Reserviläisikää todella nostetaan 65 ikävuoteen, ja nähdäkseni esitys kertoo tästä ajasta, jossa me ja Suomi elämme. Kaikki puolustuksemme suorituskykyä parantavat toimet ovat joko harkinnassa tai jo tekeillä.

Pelkästään toissa iltana jo kerrottiin, kuinka Puolustusvoimien puolustustarvikkeiden tilausvaltuutusta nostetaan vajaasta miljardista kuuteen miljardiin. Tämä on yksiselitteisesti hyyttävän suuri summa, joka käytetään Maavoimien uudistamiseen, mikä oli alun perin ajoitettu tämän vuosikymmenen loppupuolelle. Vauhtia siis kiristetään. Kattoa totisesti paikataan ennen hirmuisen sademyrskyn uhkaa.

Arvoisa puhemies! Reserviläisiän nosto 65 ikävuoteen parantaa Puolustusvoimien suorituskykyä. Aivan kuten työelämässäkkin, konkareilla on paljon tarjottavaa myös tälläkin saralla. Työvuosien aikana opitut taidot ovat hyödyksi myös maamme puolustamisessa. Jokainen ymmärtää, että heille karttunut elämäkokemus on myös koko joukon eduksi. Ikärajan nosto ei tarkoita sitä, että konkarit löytävät itseänsä kaikissa tilanteissa eturivistä, Puolustusvoimissa ja sen joukko-osastoissa tiedetään kyllä aina parhaiten. Sotilaille osoitetaan paikat heidän suorituskykyjensä mukaan. Konkareille löytyy mitä erilaisimpia tehtäviä taustalta. Siellä he puolustavat isänmaata tukemalla eturivin tehtävissä olevia suomalaisia, maamme puolustajia.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Meitä suomalaisia ei ole ylen määrin maan kamaralla. Suurempien valtojen katveessa pienempien on viisainta hyödyntää kaikki käytettävissä olevat voimavaransa. Tämä esitys onkin erittäin tervetullut. Jos katsoo määrättyjä NHL-jääkiekkoilijoita, niin voipi todeta, että ehkä se on vanhassa silti vara parempi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

20.09 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös minä henkilökohtaisesti olen hyvilläni siitä, että tämä tärkeä esitys on nyt viimein annettu eduskuntaan, ja kiitokset siitä ministerille. Esityksessä todella ehdotetaan, että asevelvollisuus jatkuisi sen vuoden loppuun, jona asevelvollinen täyttää 65 vuotta nykyisen 60 vuoden sijaan. Asevelvollinen kuuluisi reserviin sotilasarvostaan riippumatta sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta.

Reservin ikärajan nostaminen tosiaan sisältyy jo tähän parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean mietintöön, joka valmistui jo useampi vuosi sitten, vuonna 21, ja tässä salissa on tänäänkin istunut edustajia, jotka tähän komiteatyöhön aikoinaan osallistuivat. Kiitos kuuluu myös heille. Mielestäni osaltaan tämä esitys osoittaa sen, että tätä parlamentaarista yhteistyötä kunnioitetaan. Tämä ikärajan nosto on tosiaan ollut tavoitteena jo pitkään, sillä se vastaa sekä Puolustusvoimien tarpeeseen että reserviläisten itsensä esittämiin toiveisiin. Kuten tiedämme, myös mielenkiinto vapaaehtoista maanpuolustusta kohtaan on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

kasvanut merkittävästi, ja vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan olisikin mahdollista osallistua ilman laissa säädettävää yläikärajaa.

Odotettavissa on, että tämä uudistus todennäköisesti tulee vahvistamaan suomalaisten jo ennestään vahvaa maanpuolustustahtoa, ja tämä on jo itsessään arvokas asia tässä ajassa, jossa me elämme. Tätä ikärajaa nostamalla saataisiin pidettyä tosiaan toimintakykyiset, osaavat reserviläiset pidempään Puolustusvoimien käytössä. Erityisesti nykyisessä turvallisuustilanteessa tarve osaaville ja kokeneille reserviläisille on suuri. Esitys paitsi lisää yhdenvertaisuutta myös kasvattaa reservin kokoa nykyisestä noin 900 000 henkilöstä viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen noin miljoonaan henkilöön.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin huomionarvoista, että tämä esitys ei lisää sodan aikaan tehtäviin sijoitettavien määrää. Ikärakenteemme muutos heijastuu myös puolustukseen, ja pidän huolestuttavana kehitystä, jos yhä useampi asepalvelukseen kutsuttava ei joko aloita tai suorita palvelusta loppuun. Tämän asian äärellä meidän on oltava hereillä, puututtava siihen entistä ponnokkaammin. Mahdollistahan on esimerkiksi tarkastella näitä palveluluokkia, kuten tässä aikaisemmin taidettiin jo tuoda esille, ja naisten vapaaehtoinen maanpuolustuksen kehittäminen on meillä jo työpöydällä, mutta mielestäni me tarvitsemme tämän asiakokonaisuuden äärellä myös eri politiikkalohkojen ja ministeriöiden sekä myös yhteiskunnan muiden toimijoiden välistä laajempaa yhteistyötä.

Tämä asia on meille kaikille yhteinen, ja yhdessä se myös ratkaistaan. Huomionarvoista on se, että kun maanpuolustuksemme ja kansalaistemme maanpuolustustahto on tähänkin mennessä ollut näin korkealla ja hyvällä tasolla, niin sellaisena se myös pidetään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

20.12 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä niin tämän keskustelun yhteydessä kuin tänä iltana keskusteluissa kaikissa muissakin aiheissa näiden hallituksen esitysten ympärillä on ollut laaja yksituumaisuus yli kaikkien puoluerajojen, yli hallitus—oppositio-ajan, siitä, että Suomen turvallisuutta halutaan vahvistaa, ja se on tietysti valtavan suuri arvo. Tällaisena aikana, jossa uutiset maailmalta ovat huolestuttavia ja sota Euroopassa jatkuu, on selvää, että myös tällainen voimakas varautuminen ja puolustuksen vahvistaminen voi suomalaisissa herättää huolta siitä, mitä tulevaisuudessa on edessä.

Mutta haluan vielä näin keskustelun päätteeksi eduskunnan puolustusvaliokunnan puheenjohtajana todeta kaikille tätä istuntoa seuraaville suomalaisille, että tämä yksituumaisuus täällä eduskunnassa kertoo siitä, että eduskunta on sitoutunut huolehtimaan siitä kaikkein tärkeimmästä tehtävästään: siitä, että Suomi pidetään kaikissa tilanteissa turvassa, Suomen turvallisuutta vahvistetaan kaikkien käytettävissä olevien keinojen kautta ja kaikki tarpeellinen tehdään, jotta voimme omalta osaltamme huolehtia siitä, että niin Suomessa kuin maanosassamme säilyy rauha.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.